

Kerstmis 2022

Homilie nachtmis kathedraal Brussel,
dagmis kathedraal Mechelen 2022

Kerstmis: feest van Gods menselijkheid

Vrienden, we vieren deze nacht de geboorte van Jezus. Maria en Jozef zijn te Bethlehem omwille van een volkstelling die keizer Augustus heeft verordend. De keizer wil de omvang van zijn macht kennen. Hij wil weten hoeveel onderdanen hij heeft. Want hij wil belastingen heffen. Het is in die context van macht en heerschappij dat de geboorte van Jezus plaats grijpt. Onmiddellijk valt het contrast op met diegene die geboren wordt en die later de minste van de mensen zal worden. Die uiteindelijk aan het kruis als slachtoffer van die macht zal ten onder gaan.

Alles gebeurt in uiterste eenvoud. *“Een kind in een kribbe”*. Tot driemaal toe wordt het in het kerstverhaal gezegd. Om ons te doen aanvoelen: kijk, dat is het, niets meer dan dat. Er worden geen grote massa's op de been gebracht. Hoewel er veel volk is voor de volkstelling. Er is alleen sprake van enkele herders. Zij verwijzen al naar allen die aan de rand leven, niet meetellen, niet gewaardeerd of zelfs misprezen worden. Hen allen voor wie geen plaats is en die geen opvang vinden. Hen allen voor wie Jezus later zoveel zal betekenen.

De uiterste eenvoud waarin deze geboorte plaatsvindt, stemt wel tot nadenken. Ze heeft alles te maken met de zin van die geboorte. Ja, met God zelf. Want daarover gaat het met Kerstmis: over God die ons tegemoet komt. Niet als een nieuwsgierige bezoeker of een onverschillige toeschouwer. Niet om even langs te komen en dan weer verder te gaan. Maar om ons bestaan te delen, ook in alle onmacht en broosheid zo eigen aan al wat menselijk is. *“Hij heeft het vlees aangenomen en is mens geworden”*, zo belijden we het in het Credo. God is mens geworden. Een bevreemdende waarheid. We kunnen het ons nauwelijks voorstellen. Hij die God is en niets of niemand nodig heeft om te zijn wie Hij is.

Die schamelheid en eenvoud laten ons enigszins aanvoelen wie God is en misschien nog meer wat Hij niet is en niet wil zijn. Niet het Hoogste Wezen dat genoeg heeft aan zichzelf. Maar een God die in relatie wil treden. Die vriendschap en verbondenheid zoekt. Die hongert naar vrede. Het is de rode draad die door heel de Schrift loopt: dat Hij niet zelfvoldaan is, niet onverschillig, dat het lief en leed van mensen hem weldegelijk ter harte gaan. Maar er is meer. Niet alleen God die bij en met ons wil zijn, maar die zelf mens is willen worden. Ja, Kerstmis is het feest van de menselijkheid van God. En daarom is het ook het feest van de solidariteit. Want je kunt God alleen dienen en liefhebben door te doen wat Hij ons heeft voorgedaan: mens te zijn onder de mensen. Meevoelend met elke menselijke nood.

“Er was geen plaats voor hen”, staat er. Het is van alle tijden: schamelheid en armoede trekken niet aan. Armoede stoot af. De arme en de vreemdeling horen er niet bij. Omdat ze niet zijn zoals wij, omdat ze onze vanzelfsprekendheden, onze verworvenheden, onze wereld in vraag stellen. Juist daarin is God zo anders dan wij: dat Hij oog heeft voor wat niet aantrekkelijk is; dat Hij omziet naar hen die wij niet zien. Later zal Jezus zich met hen

identificeren: “Wat gij aan de minste van de mijnen hebt gedaan, dat heb je aan Mij gedaan”.

Vrienden, de uitdagingen zijn groot. Er is de oorlog in Oekraïne, op ons eigen continent. En ook op zovele andere plaatsen in de wereld blijven de wapens spreken. Er zijn de vele migranten, op de vlucht voor geweld of armoede. Er is de opwarming van de aarde die we zo moeilijk onder controle krijgen. Ook bij ons blijft de armoede een enorme uitdaging. Door de energiecrisis stijgt het aantal mensen dat met moeite aan het einde van de maand rondkomt. Dat alles zorgt voor onzekerheid en angst. Met het gevaar dat we in de verdediging gaan en schuldigen zoeken. Het gevaar dat we ons opsluiten in onszelf en de nood van anderen niet meer zien. Extreme standpunten tot zelfs complottheorieën worden dan aantrekkelijk en komen in de plaats van goed doordachte analyses die de toets van de feiten doorstaan. Daarom is solidariteit zo belangrijk. In zijn encycliek *Fratelli tutti* heeft paus Franciscus zo indringend gepleit voor universele broederschap. Hoe groot de uitdagingen ook zijn en hoe complex de situatie ook is, solidariteit en universele broederschap blijven de enige en noodzakelijke garantie voor een menswaardige samenleving, hier in ons land, in Europa en wereldwijd.

Kerstmis is het feest van de solidariteit. Als God het de moeite vond mens te worden voor en met ons, dan opdat ook wij mensen zouden worden met en voor elkaar. We moeten ons verzetten tegen zelfgenoegzaamheid en onverschilligheid. Niet wat we voor onszelf kunnen verwerven, maar wat we voor anderen kunnen betekenen, dat maakt het leven de moeite waard geleefd te worden. Zo eert men God. En alleen zo komt vrede op aarde.

Zalig Kerstmis!

+Jozef kardinaal De Kesel
Aartsbisschop van Mechelen-Brussel